

Denne tiden av året

Det er en stor glede å få åpne sommerutstillingen *Denne tiden av året* med fotografier av Dag Alveng. For det første fordi Bomuldsfabriken er så heldige å få vise Alvengs fotografier i så stor bredde, og for det andre fordi Bomuldsfabriken gjør det nå nettopp på *denne tiden av året*. På sommeren som jo har dette skarpe, klare lyset som vi forbinder med nettopp Alvengs kunstnerskap. For meg er Alvengs ikoniske fotografi Kirsebær – dette lysmettede fotografiet av en person henslengt i en campingstol på en plen under kirsebærtrær en tilfeldig dag i 1981 – selve inkarnasjonen på hva sommeren her nord er. Slenge barbent, bla i en bok, ligge på bakken og se på trærne, og suge til seg lyset som virker så fjernt alle de mørke, våte dagene i november. Og her kommer vi umiddelbart rett inn i hva som gjør Dag Alveng til en av våre mest kjente og skattede fotografer: denne evnen til å se øyeblikk i livet, og til å fange de, og gi de videre som meningsfulle stemninger til oss andre.

Dag Alveng begynte å fotografere profesjonelt på 1970-tallet da det ikke fantes et kunstfotomiljø i Norge. På den tiden var fotografiet kun knyttet til det å dokumentere virkeligheten rent objektivt, og fotografiet spilte først og fremst en stor rolle i aviser, massemedia, og i private fotoalbum. Som egen kunstart var denne sjangeren ikke-eksisterende. 70-tallet er jo tiden for det norske kunstneropprøret, vi har kunstneraksjonen i 1974, og kampen for å etablere tekstil, kunsthåndverk, tegning, og foto som likeverdige kunstneriske uttrykk til maleriet som hadde hatt fullstendig hegemoni. Dag Alveng var helt sentral i dette arbeidet. Han studerte på Trent Polytechnic i England, og var oppdatert på det som skjedde innenfor fotografiet i USA og i Europa, og tok disse nye tankene om hva et fotografi kunne være med seg hjem til Norge. Han var en av stifterne av Fotogalleriet i 1977, det første visningsstedet for fotobasert kunst i Norge, hvor de viste størrelser som Alfred Stieglitz, Ansel Adams, og Diane Arbus for et norsk publikum. Og han var med på å etablere det nye fagfeltet kunstfotografi. Først og fremst var han med på å vise hva et fotografi også kunne være – en billedflate som på samme måte som et maleri var bestemt av lys, valører, rom, perspektiv, tekstur, kort og godt komposisjonselementer utført av et subjekt med en vilje til å formidle. Og allerede i de første seriene til Alveng begynner han å eksperimentere med nettopp dette. I serien hans VEGGER som ble vist på Fotogalleriet i 1979, fotograferte han veggene i galleriet,

og stilte ut fotografiene på veggene i selve galleriet slik at de dekket sin egen eksponering. Disse feltene i subtile toner fra hvitt til grått minner om eksperimentering til avantgarde-malere gjorde på 1950-tallet i USA, og åpner opp for refleksjoner om hva lys er, hva sted er, og hva foto som medium faktisk er. I en annen tidlig serie utfordrer han ideene om hva som er fotografer-bart, og dermed hva som er viktig. Serien som het KANTER besto av fotografier av veggene, senga, døra, en lysbryter, og en smilende gutt fra nabolaget i England der han bodde. Dette er fotografier som på en meditativ og zen-aktig måte tvinger oss til å se omgivelsene våre, og la oss oppleve tingene som de er, uten fordommer eller hierarkier. De finnes, de er rekvisitter i virkeligheten vår, og ligger der som et sett muligheter, og Alveng viser de frem for oss.

I løpet av sin lange karrieren har Alveng arbeidet med ulike serier som utforsker videre tingene i verden (mannskroppen, fabrikkbygninger, sønnen Karl, asylet, den kunstneriske prosessen, naturen, sjakkspill). Her på Bomuldsfabriken vises nå verk fra fire av Alvengs serier: *This is MOST important*, *Racing*, *Wilse* og *Sommerlys*. Kurator Harald Solberg har valgt å begynne utstillingen ved verk fra serien *This is MOST important / New York 2 ¼* som er tatt på 1980-tallet da Alveng begynte å pendle til New York, og fotograferte mennesker og bymiljøer i metropolen. Vi ser verk fra den første delen av serien som heter *2 ¼* som viser fragmenter fra storbyen med kafébord, bygninger og mennesker som haster forbi. Igjen er det Alvengs mesterlige måte å fange øyeblikket som fengsler. *Woman with open Jacket* som ruler gata som en supermodell, fanget i et sekund i hverdagen sin kanskje bare på vei til jobb en vanlig mandag. Men strålende vakker. I neste sal ser vi verk fra serien RACING fra 90-tallet, og er her det Alvengs fascinasjon med racing-miljøet som gis estetisk form. Her er det kurvene i banene, tribunene, og gjerdene langs veiene som danner visuelle opplevelser, bilene er fraværende, men suset, akselerasjonen, brusset fra publikum ligger som muligheter i komposisjonen. Svingene liksom suser. Fra byen, menneskene og fra teknikken beveger vi oss så inn i naturen i de fire siste salene av utstillingen. Her ser vi verk fra seriene *Wilse* og *Sommerlys*. Og det er i denne delen av utstillingen at tittelen *Denne tiden av året* kommer så godt til sin rett. For her bokstavelig talt dykker Alveng inn i lyset og inn i naturen. I serien *Wilse* er det hagen til naturforskeren, humanisten og teologen Jacob Nicolai Wilse på Spydeberg som utforskes og nærleses. Og Alveng viser oss at vitenskapsmannens store intellektuelle idéverden på et sett kommer sammen i denne

hagen, i syringen, i eplene, i bjørkene, i sibirskornellen. Hagen fungerer som et lite mikrokosmos. Så i de to siste salene ser vi verk fra serien *Sommerlys* som er fotografert på Hvasser og Koster. Denne serien som ble vist første gang som en samlet utstilling Museet for Fotokunst i Odense i 1988, er en av norsk kunsthistories vakreste og mest poetiske serier. Den fanger selve sommeren, lyset, detaljene i naturen som vi ofte bare eksisterer i, uten å virkelig merke til. Jeg liker veldig hvordan denne utstillingen er komponert, vi beveger oss fra byens larm, via tyske racerbaner, så inn i prestens Wilses hageunivers, for så å stupe inn i den norske sommeren som vi alle kjenner. Dette lyset som vi har lengtet sånn etter. Utstillingens bevegelse minner om hvordan vi også nå snart skal reise ut av byene, logge av datamaskinene våre, og legge oss til på et svaberg, eller på en plen, og la denne humla suse i de disse deilige lyse månedene.

Velkommen til utstilling!

Tale ved åpningen av utstillingen DENNE TIDEN AV ÅRET – Dag Alveng

Av kunsthistoriker Frida Forsgren